

Lovforslag nr. L 201. Fremsat den 29. marts 2006 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om produktansvar

(Ændring af reglerne om melleghandleres ansvar for produktskader)

§ 1

I lov nr. 371 af 7. juni 1989 om produktansvar, som ændret ved lov nr. 1041 af 28. november 2000, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, stk. 1, indsættes efter »erstatning«: »i henhold til § 6, stk. 1,«.

2. § 10 affattes således:

»§ 10. En melleghandler skal erstatte produktskader omfattet af § 2, medmindre melleghandleren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.«

3. Efter § 10 indsættes:

»§ 10 a. En melleghandler hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere melleghandler i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 2, i det omfang skaden skyl-

des fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere melleghandler i omsætningskæden.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Loven gælder kun for produkter, der er bragt i omsætning af en producent efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Ifølge § 10 i produktansvarsloven hæfter en mellemhandler for produktansvar umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden. EF-Domstolen har i dom af 10. januar 2006 i sag C-402/03, Skov Æg, fastslået, at denne regel ikke er i overensstemmelse med produktansvarsdirektivet (Rådets direktiv 85/374 af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 99/34/EF af 10. maj 1999). Domstolens begrundelse herfor er bl.a., at reglen indebærer, at en mellemhandler uden begrænsning hæfter for producentens objektive ansvar efter direktivet. Direktivet er ifølge den pågældende dom ikke til hinder for en national lovgivning, hvorefter en mellemhandler uden begrænsning hæfter for producentens produktansvar, hvis dette ansvar bygger på et andet ansvarsgrundlag, som f.eks. culpaansvaret.

Formålet med lovforslaget er på denne baggrund at ændre produktansvarslovens § 10, således at bestemmelsen bringes i overensstemmelse med direktivet. Med henblik på at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau foreslås det samtidig, at der inden for dommens rammer pålægges mellemhandlere et strengt produktansvar.

Det foreslås for det første, at mellemhandlerens selvstændige ansvar for produktskader skærpes, således at mellemhandleren ifalder produktansvar for personskader, tab af forsørger og forbrugertingskader, medmindre denne kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Dette ansvar har hidtil ikke været reguleret i produktansvarsloven. For det andet foreslås det at ændre det gældende hæftelsesansvar for producentens produktansvar, således at mellemhandleren hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for producentens produktansvar for personskader, tab af forsørger og forbrugertingskader, i det omfang skaden skyldes producentens fejl eller forsømmelse.

2. Gældende ret

2.1. Produktansvar er dels reguleret ved lov nr. 371 af 7. juni 1989 om produktansvar, som ændret ved lov nr. 1041 af 28. november 2000 (produktansvarsloven), dels ved principper udviklet i retspraksis.

Ved produktansvar forstås det ansvar, der påhviler en producent eller en mellemhandler for skade forårsaget af en defekt ved et produkt, der er produceret eller leveret af denne, jf. produktansvarslovens § 1. Produktansvar omfatter både skade på person og ting. Det er uden betydning, om skaden rammer den, der besidder det skadevoldende produkt, eller tredjemand. Produktansvar omfatter derimod ikke skade på selve den defekte genstand. Denne skade behandles efter det sædvanlige køberetlige mangelsansvar, der bl.a. omfatter det tab, som køberen har lidt ved ikke at få kontraktmæssig opfyldelse.

2.2. Produktansvarsloven gennemfører Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 99/34/EF af 10. maj 1999 (produktansvarsdirektivet). Direktivet er inden for sit anvendelsesområde et totalharmoniseringsdirektiv.

Ifølge produktansvarslovens § 6 skal en producent erstatte skade, der er forårsaget af en defekt ved et produkt, som er produceret eller leveret af denne. Bestemmelsen er en gennemførelse af direktivets artikel 1. Producentens ansvar er objektivet.

Produktansvarsloven kan ikke ved forudgående aftale fraviges til skade for skadelidte eller den, som indtræder i skadelidtes krav, jf. lovens § 12.

2.3. Begrebet producent defineres i produktansvarslovens § 4, stk. 1, 2, 4 og 5.

§ 4, stk. 1, definerer producenten som den, der fremstiller et færdigt produkt, et delprodukt eller en råvare, den, der frembringer eller indsamler et naturprodukt, samt den, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for

at være dets producent. § 4, stk. 1, gennemfører direktivets artikel 3, stk. 1.

Det følger desuden af lovens § 4, stk. 2, at den, der med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller enhver anden form for omsætning som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i EU, anses som produktets producent, og den pågældende er ansvarlig på samme måde som producenten. § 4, stk. 2, gennemfører direktivets artikel 3, stk. 2.

Endelig følger det af § 4, stk. 4, at enhver leverandør af et produkt anses som dets producent, hvis skadelidte ved et produkt, der er produceret i EU, ikke kan konstatere, hvem der har produceret dette, eller hvis skadelidte ved et produkt, der er produceret uden for EU, ikke kan konstatere, hvem der har indført dette i EU. Ifølge § 4, stk. 5, gælder stk. 4 ikke, hvis mellemhandleren inden rimelig tid giver skadelidte oplysninger om producentens eller importørens navn og adresse eller navnet og adressen på den, der har leveret produktet til mellemhandleren. Mellemhandleren kan dog ikke henvise skadelidte til en ansvarlig, der har hjemting uden for EU. Lovens § 4, stk. 4 og 5, gennemfører direktivets artikel 3, stk. 3.

2.4. Producenten er på objektivet grundlag ansvarlig for skader forårsaget af en defekt. Defekten kan f.eks. skyldes produktets konstruktion eller fabrikation, eller den kan skyldes utilstrækkelig instruktion. Derimod er producenten ikke ansvarlig for f.eks. udviklingsskader. Producenten er således ikke ansvarlig, hvis vedkommende beviser, at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning, ikke var muligt at opdage defekten, jf. produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 4, som gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 7, litra e.

Desuden er producenten ikke ansvarlig efter produktansvarsloven og direktivet, hvis denne beviser, at produktet hverken er fremstillet, frembragt, indsamlet eller bragt i omsætning af denne som led i erhvervsvirksomhed, jf. produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 2, som gennemfører produktansvarsdirektivets artikel 7, litra c.

Der henvises i øvrigt til produktansvarslovens § 7 og direktivets artikel 7 for andre tilfælde, hvor producenten ikke er ansvarlig, selv om produktet har en defekt.

Ifølge produktansvarslovens § 8, stk. 1, der gennemfører direktivets artikel 9, litra b, fradrages et beløb på 4.000 kr. ved fastsættelsen af erstatning for skade på ting i henhold til produktansvarslovens § 6, stk. 1, dvs. i den erstatning, der hviler på producentens objektive ansvar.

Produktansvarsloven omfatter personskade, tab af forsørger og forbrugertingskade, jf. lovens § 2. Det tilsvarende gør sig gældende for direktivet, jf. artikel 9. Produktansvarslovens § 10 om mellemhandleransvaret angår dog også erhvervstingskader, jf. punkt 2.5 nedenfor. Produktansvarsloven fastlægger dog ikke ansvarsgrundlaget ved erhvervstingskader.

Ansvarsgrundlaget ved erhvervstingskader er fastlagt ved de i retspraksis udviklede principper om produktansvar. Det retspraksisbaserede produktansvar for producenter har karakter af et strengt culpaansvar, der tenderer hen imod et objektivet ansvar. Et sådant ansvar gjaldt også for producenten ved personskade, tab af forsørger og forbrugertingskade forud for produktansvarslovens vedtagelse, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, side 1598-1601.

Ifølge produktansvarslovens § 13 begrænser loven ikke skadelidtes adgang til erstatning efter almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt eller i medfør af regler, som er fastsat i eller i henhold til anden lovgivning.

Det fremgår af direktivets artikel 13, at direktivet ikke berører de rettigheder, som skadelidte kan påberåbe sig under henvisning til retsreglerne om ansvar i og uden for kontraktforhold eller under henvisning til særregler om ansvar, der er gældende på tidspunktet for direktivets meddelelse.

2.5. En mellemhandler defineres i produktansvarslovens § 4, stk. 3, som den, der erhvervsmæssigt bringer et produkt i omsætning uden at anses som producent.

Efter lovens § 10 hæfter en mellemhandler for produktansvar umiddelbart over for skadelidte og over for senere mellemhandlere i omsætningskæden. Skadelidte kan rette sit krav mod producenten (producenterne) eller mod mellemhandleren (mellemhandlerne) eller mod alle disse, idet de alle over for skadelidte hæfter solidarisk, jf. produktansvarslovens § 11, stk. 1.

En mellemhandler hæfter ikke kun umiddelbart over for den skadelidte, men også over for senere mellemhandlere i omsætningskæden af det pågældende produkt. Den mellemhandler, som har måttet betale erstatning til skadelidte eller til en senere mellemhandler, indtræder herefter i skadelidtes krav mod producenten og tidligere mellemhandlere, jf. produktansvarslovens § 11, stk. 3.

At mellemhandleren hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere, betyder, at mellemhandleren skal betale erstatning, uanset om det er muligt for skadelidte at gennemføre sit krav over for producenten.

Reglen i produktansvarslovens § 10 om, at mellemhandleren på objektivt grundlag hæfter for produktansvar, var en lovfæstelse af, hvad der blev antaget at følge af gældende ret, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, side 1606.

Reglen i § 10 angår i øvrigt ikke kun personskade, tab af forsørger og forbrugertingskade, men også produktansvar efter dansk rets almindelige regler, herunder produktansvar ved erhvervstingskader. I disse tilfælde er der imidlertid ikke tale om objektiv hæftelse for producentens direktivbaserede objektive ansvar, men derimod tale om en objektiv hæftelse for producentens retspraksisbaserede produktansvar. Endvidere indebærer § 10, at en mellemhandler hæfter for produktskader, der skyldes fejl eller forsømmelse begået af en tidligere mellemhandler i omsætningskæden, jf. om mellemhandleres selvstændige culpaansvar punkt 2.6 umiddelbart nedenfor.

2.6. For mellemhandleren gælder et almindeligt ulovbestemt culpaansvar ved siden af det i produktansvarslovens § 10 angivne hæftelsesansvar. Mellemhandlerens culpaansvar bedømmes i praksis relativt strengt, specielt i de situationer, hvor produktet kræver særlig opmærksomhed og agtpågivenhed.

Mellemhandleren bliver selvstændigt ansvarlig i de situationer, hvor denne ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, eller hvor vedkommende ved en fejl ikke har opdaget en fare ved produktet. Der tages ved bedømmelsen hensyn til, at mellemhandlerens varekundskab ofte er begrænset, og at dennes undersøgelsesmuligheder i de fleste tilfælde er små. Færdigvarekontrollen hører til producentens forpligtelser, og mellemhandleren vil normalt have opfyldt sin undersøgelsespligt over for forbrugeren ved en relativt begrænset besigtigelse med henblik på at konstatere, om der f.eks. foreligger transportskader.

Mellemhandlerens ansvar for forkert håndtering af et produkt har i praksis større betydning end ansvaret for tilsidesættelse af undersøgelsespligten. Håndteringsfejl kan dels forekomme som fejl ved udlevering og forvekslingsfejl, dels ved en ændring af produktet, som gør dette farligt. Mellemhandleren kan f.eks. have opbevaret produktet forkert eller have udsat det for unormal påvirkning. Det er som udgangspunkt mellemhandlerens pligt at opnå et sådant varekundskab, at produktændringer af denne karakter undgås, og mellemhandleren ifalder derfor ansvar herfor, såfremt tilsidesættelsen af denne pligt må bedømmes som en fejl eller forsømmelse.

2.7. Mellemhandleres produktansvar er i produktansvarsdirektivet kun reguleret ved art. 3, stk. 2 og 3, der som nævnt ovenfor i en række nærmere angivne

situationer pålægger mellemhandleren samme ansvar som producenten. Der henvises til punkt 3 nedenfor vedrørende EF-Domstolens fortolkning af disse bestemmelser.

2.8. Retsplejelovens regler om værning fastlægges, hvor en retssag om produktansvar kan anlægges. Det følger af retsplejelovens § 247, stk. 1, at EF-domskonventionens og ikke retsplejelovens værningsregler anvendes i sager, der er omfattet af konventionen eller en anden konvention, som er gennemført i dansk ret ved eller i medfør af lov nr. 325 af 4. juni 1986 om EF-domskonventionen m.v., som ændret ved lov nr. 209 af 29. marts 1995.

Domskonventionens regler finder anvendelse, når sagsøgte har bopæl eller hjemsted i følgende EU-/EØS-lande: Belgien, Finland, Tyskland, Frankrig, Grækenland, Italien, Irland, Island, Luxembourg, Nederlandene, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien og Nordirland, Sverige, Tyskland og Østrig.

En person kan i sager om erstatning uden for kontrakt sagsøges ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, jf. EF-domskonventionens artikel 5, nr. 3. Østre Landsret har i dommen gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1994.342 Ø fundet, at artikel 5, nr. 3, finder anvendelse i sager om produktansvar.

Retsplejelovens § 243 finder anvendelse i sager om produktansvar, hvor sagsøgte ikke har bopæl eller hjemsted i et af de ovenfor nævnte EU-/EØS-lande. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til domskonventionens artikel 5, nr. 3. Ifølge § 243 kan sager, hvorunder der påstås erstatning i anledning af retskrænkelser, anlægges på det sted, hvor retskrænkelser er foregået.

Klager over produktskader fra forbrugere kan i et vist omfang indbringes for Forbrugerklagenævnet, jf. §§ 3-4 i bekendtgørelse nr. 1118 af 12. december 2003 om forbrugerklager. Det følger af § 6 i denne bekendtgørelse, at klager kan indbringes for nævnet, i det omfang der efter de ovenfor nævnte regler i retsplejeloven kan anlægges sag ved en dansk domstol mod den mellemhandler eller producent, som sagen angår.

2.9. Lovvalg ved produktansvar er ikke fastlagt i dansk lovgivning, og retspraksis på området er meget sparsom. Det må antages, at det som udgangspunkt er skadesstedets lovgivning, der skal anvendes, men konkrete omstændigheder kan dog lede til et andet resultat, herunder hvis mellemhandleren eller producenten ikke kunne påregne produktets markedsføring i skadeslandet. Højesteret har i en dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999.225 H taget stilling til lov-

valget i en situation, hvor en tysk producent via en dansk mellemhandler solgte rør til en dansk kommune. Højesteret valgte at anvende dansk ret til at bedømme producentens ansvar med den begrundelse, at den pågældende skade var sket i Danmark, hvor kommunen havde hjemsted, og hvortil den tyske producent havde eksporteret rørene.

Justitsministeren kan ifølge produktansvarslovens § 16 fastsætte regler til gennemførelse af mellemfolkelige overenskomster om lovvalget i sager om produktansvar. Bestemmelsen blev indsat under Folketingets behandling af produktansvarsloven med henblik på, at Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om lovvalg i sager om produktansvar kunne ratificeres. Danmark har ikke efterfølgende tiltrådt Haagerkonventionen. Skadesstedet er efter konventionen udgangspunktet ved lovvalget, men hertil gælder en lang række undtagelser.

I juli 2003 fremsatte EU-Kommissionen et forslag til en forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktsforhold (»Rom II«). Forslagets artikel 4 indeholder en regel om lovvalget for krav i anledning af produktansvar. Efter denne bestemmelse er udgangspunktet, at loven i det land, hvor skadelidte har sit sædvanlige opholdssted, skal finde anvendelse, hvis produktet er markedsført i dette land med samtykke fra den person, hvis ansvar gøres gældende. Forslaget, der fortsat er under forhandling, er fremsat med hjemmel i den del af EF-traktaten, der er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og Danmark er derfor ikke forpligtet af en eventuel kommende forordning.

3. EF-Domstolens dom i sag C-402/03, Skov Æg

3.1. EF-Domstolens dom i sag C-402/02, Skov Æg, udspringer af en sag, som verserer ved Vestre Landsret. Ved kendelse af 26. september 2003 forelagde Vestre Landsret en række spørgsmål for EF-Domstolen. Vestre Landsrets spørgsmål kan sammenfattes således, at retten ønskede oplyst, om produktansvarsdirektivet er til hinder for en national regel, der indebærer, at mellemhandleren hæfter for henholdsvis producentens objektive ansvar i henhold til direktivet og producentens retspraksisbaserede culpaansvar.

3.2. EF-Domstolen har ved sin dom af 10. januar 2006 fastslået, at direktivet skal fortolkes således, at det er til hinder for en national regel, hvorefter mellemhandleren ud over de i direktivets artikel 3, stk. 3, udtømmende opregnede tilfælde hæfter for producentens objektive ansvar efter direktivet.

Domstolen har fundet, at direktivet ikke begrænser sig til at regulere *producentens* produktansvar. Ifølge

Domstolen er der i direktivet taget endelig stilling til, hvem blandt de involverede erhvervsdrivende (producenter og mellemhandlere, herunder importører, leverandører og sælgere) ansvaret efter direktivet påhviler. Reguleringen af *mellehandlerens* produktansvar falder derfor også inden for direktivets anvendelsesområde, i det omfang mellemhandleren pålægges det direktivbaserede objektive ansvar.

På den baggrund har Domstolen fastslået, at direktivet er til hinder for en national regel, hvorefter mellemhandleren uden begrænsning hæfter for producentens ansvar efter direktivet.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at dommen må forstås således, at det afgørende forhold ikke er, om mellemhandleren ved lov pålægges ansvaret i henhold til direktivet, men om denne pålægges et ansvar, der reelt har samme omfang som det direktivbaserede objektive ansvar.

3.3. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt produktansvarsdirektivet er til hinder for en national regel, der indebærer, at mellemhandleren hæfter for producentens retspraksisbaserede culpaansvar, har Domstolen bemærket, »at direktivets artikel 13 skal fortolkes således, at den ordning, der er indført ved direktivet, ikke udelukker anvendelsen af andre ordninger vedrørende ansvar i og uden for kontraktforhold, der hviler på et andet grundlag, såsom garantien for skjulte mangler eller culpa«, jf. dommens præmis 47. På den baggrund har Domstolen konkluderet, at direktivet ikke er til hinder for en national regel, hvorefter mellemhandleren uden begrænsning hæfter for producentens culpaansvar.

3.4. Som nævnt ovenfor under punkt 2.5. angår produktansvarslovens § 10 ikke kun det direktivbestemte produktansvar, men også produktansvar efter dansk rets almindelige regler. § 10 er derfor kun delvis uanvendelig efter Domstolens dom, idet det alene er hæftelsen for det direktivbestemte produktansvar, der ikke kan opretholdes. Dommen er ikke til hinder for, at mellemhandleren fortsat hæfter for producentens fejl og forsømmelser, jf. om det retspraksisbaserede produktansvar for producenter punkt 2.4 ovenfor. Det vil dog efter Justitsministeriets opfattelse være i strid med Domstolens fortolkning af direktivet, hvis det retspraksisbaserede ansvar for mellemhandlere inden for direktivets anvendelsesområde reelt er lige så strengt som det objektive producentansvar efter direktivet.

4. Lovforslagets hovedindhold

4.1. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der inden for EF-Domstolens doms rammer bør pålægges

mellemhandlere et strengt produktansvar med henblik på at opretholde et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.

En skadelidte kan vælge at rette sit krav mod en producent, der er ansvarlig på objektivet grundlag, jf. produktansvarslovens § 6. Denne mulighed foreslås ikke ændret ved dette lovforslag.

EF-Domstolen udtaler i sin dom, at direktivet ikke er til hinder for en national regel, hvorefter mellemhandleren uden begrænsning hæfter for producentens culpaansvar. Det foreslås derfor, at et sådant hæftelsesansvar opretholdes, jf. punkt 4.3 nedenfor. Hvis producenten har handlet culpøst, vil dette hæftelsesansvar muliggøre, at en skadelidte kan gennemføre et krav over for mellemhandleren bl.a. i de tilfælde, hvor producenten er insolvent. Endvidere vil der forekomme tilfælde, hvor dette hæftelsesansvar kan gøres gældende over for mellemhandleren, selv om det ikke er muligt for skadelidte at frembringe oplysninger om producentens konkrete adfærd. Dette vil således gøre sig gældende i sager, hvor produktet lider af en åbenbar fejl af en sådan karakter, at det, uden at det er nødvendigt at inddrage producenten, kan lægges til grund, at producenten har handlet culpøst.

Justitsministeriet finder imidlertid, at der er behov for i videre omfang at styrke forbrugerens mulighed for at opnå erstatning ved produktskader. På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at mellemhandlerens selvstændige ansvar for produktskader skærpes, jf. umiddelbart nedenfor i punkt 4.2.

4.2. For så vidt angår *mellemhandlerens selvstændige ansvar* foreslås det, at mellemhandleren skal ifalde produktansvar for personskader, tab af forsørger og forbrugertingskader, medmindre denne kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Bestemmelsen pålægger mellemhandleren et culpaansvar med omvendt bevisbyrde.

Som nævnt under punkt 2.6 ovenfor kan mellemhandleren efter gældende ret drages selvstændigt til ansvar i de situationer, hvor denne ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, eller hvor vedkommende ved en fejl ikke har opdaget en fare ved produktet. Den foreslåede bestemmelse indebærer den skærpelse i forhold til gældende ret, at det er mellemhandleren, der skal påvise, dels at denne ikke ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, dels at skaden ikke skyldes en defekt, som vedkommende burde have opdaget. Dette indebærer eksempelvis, at en grønthandler i et tilfælde, hvor en af hans eller hendes kunder er blevet syg på grund af en defekt grøntsag fra den pågældendes butik, skal godtgøre, dels at grøntsagen ikke er blevet opbevaret eller i øvrigt håndteret på en sådan måde, at den derved er blevet

sundhedsfarlig, dels at vedkommende ikke burde have opdaget, at grøntsagen var sundhedsskadelig.

EF-Domstolen har i sin dom i sag C-402/03, Skov Æg, bemærket, at produktansvarsdirektivets artikel 13 skal fortolkes således, at den ordning, der er indført ved direktivet, ikke udelukker anvendelsen af andre ordninger vedrørende ansvar i og uden for kontraktforhold, der hviler på et andet grundlag, såsom garantien for skjulte mangler eller culpa, jf. punkt. 3.3.

Domstolen har ikke i denne dom eller i andre domme om produktansvarsdirektivet udtalt, at direktivet er til hinder for indførelsen af særlige bevisbyrder i relation til det ansvar, som en mellemhandler kan pålægges på et andet grundlag end det direktivbaserede objektive ansvar. Et sådant forbud kan efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke udledes af direktivets ordlyd eller forarbejder.

Det bemærkes, at det påhviler skadelidte at påvise, at der i det hele taget foreligger en produktskade. Den regel om omvendt bevisbyrde, der foreslås indført, ændrer ikke ved, at den skadelidte skal føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem defekten og skaden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til produktansvarslovens § 10).

4.3. For så vidt angår *mellemhandlerens hæftelsesansvar* foreslås det, at bestemmelsen herom udformes således, at mellemhandleren hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for produktansvar efter § 2, dvs. for personskader, tab af forsørger og forbrugertingskader, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden. Mellemhandleren hæfter således efter den foreslåede bestemmelse kun for producentens eller tidligere mellemhandleres culpøse adfærd. Hæftelsen for tidligere mellemhandleres culpøse adfærd er en lovfæstelse af den hidtil gældende praksis, jf. herom punkt 2.5 ovenfor.

Formålet med dette forslag, der bevirker en indskrænkning af mellemhandlerens hæftelsesansvar, er at bringe de danske regler om mellemhandleransvar i overensstemmelse med direktivet. Ved personskader, tab af forsørger og forbrugertingskader hæfter mellemhandleren kun for producentens produktansvar, hvis defekten, der forårsagede skaden, skyldes producentens fejl eller forsømmelse, dvs. producentens culpøse adfærd. Da producenten altid vil være en professionel erhvervsdrivende, jf. produktansvarslovens § 7, stk. 1, nr. 2, og produktansvarsdirektivets artikel 7, litra c, vil dennes adfærd blive bedømt ud fra en vurdering af, om vedkommende har udvist den omhu

og faglige dygtighed, som man med rimelighed kan forlange af en professionel erhvervsdrivende. Der vil således være tale om en skærpet culpabedømmelse.

Justitsministeriet har overvejet, om der også i relation til mellemhandlerens hæftelsesansvar burde indføres omvendt bevisbyrde, således at mellemhandleren for at undgå sit hæftelsesansvar skulle bevise, at producenten ikke har handlet culpøst. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at en sådan regel ville rejse spørgsmål i forhold til EF-Domstolens dom, navnlig under hensyn til, at mellemhandleren i givet fald skulle bære bevisbyrden for en anden persons (producentens) forhold.

Udgangspunktet med forslaget er således, at skadelidte – ud over at skulle påvise, at der foreligger en skade, en defekt og årsagsforbindelse mellem skaden og defekten – vil skulle godtgøre, at skaden skyldes producentens fejl eller forsømmelse. Der vil imidlertid i praksis forekomme sager, hvor dansk rets almindelige bevisregler fører til, at beviskravene er lempelege. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvor defekten består i en fabriktionsfejl.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (forslag til produktansvarslovens § 10 a).

4.4. Som nævnt under punkt 2.5 ovenfor angår den gældende § 10 ikke kun det direktivbestemte produktansvar, men også produktansvar efter dansk rets almindelige regler, herunder produktansvar ved erhvervstingskader. Med forslaget til en ny affattelse af § 10 foreslås det, at bestemmelsen fra lovens ikrafttræden kun angår personskade, tab af forsørger og forbrugertingskade i overensstemmelse med afgrænsningen af disse skadestyper i produktansvarslovens § 2. Denne indskrænkning af anvendelsesområdet for § 10 foreslås af lovtekniske grunde, da § 10 herved får samme anvendelsesområde som de forudgående bestemmelser i loven. Da den gældende § 10 er en lovfæstelse af, hvad der for mellemhandleren ved lovens gennemførelse blev antaget at følge af gældende ret, vil mellemhandleren ved erhvervstingskader som hidtil hæfte i ethvert tilfælde, hvor producenten kan drages til ansvar. Dette mellemhandleransvar vil fra den foreslåede lovs ikrafttræden dog ikke følge af § 10, men af dansk rets almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt, jf. produktansvarslovens § 13. Den foreslåede indskrænkning af anvendelsesområdet for § 10 bevirker således ingen realitetsændring.

4.5. De foreslåede bestemmelser om mellemhandlerens erstatningsansvar, herunder særligt lovfæstelsen af mellemhandlerens selvstændige ansvar ved den foreslåede § 10, kan rejse spørgsmålet, om de i pro-

duktansvarslovens § 8 nævnte 4.000 kr. også skal fradrages erstatning i henhold til de foreslåede §§ 10 og 10 a. Det foreslås, at § 8, stk. 1, ændres, så det præciseres, at der som hidtil alene skal ske fradrag i erstatning, som producenten skal betale i henhold til produktansvarslovens § 6, stk. 1, dvs. i den erstatning, der hviler på producentens objektive ansvar.

Det bemærkes i den forbindelse, at § 8, stk. 1, er en gennemførelse af et krav om fradrag, der stilles i produktansvarsdirektivets artikel 9, litra b. Mellemhandleransvaret beskrevet i de foreslåede §§ 10 og 10 a falder uden for direktivets anvendelsesområde, og der er således ikke et direktivbestemt krav om fradrag i relation til disse bestemmelser.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til produktansvarslovens § 8, stk. 1).

5. Overvejelser om yderligere lovgivningstiltag

Justitsministeriet vil tage initiativ til drøftelser med berørte organisationer m.v. om behovet for yderligere lovgivningstiltag til beskyttelse af forbrugerne i relation til produktskader. Det vil særligt blive drøftet, om det vil være hensigtsmæssigt at udvide sælgeres køberetlige ansvar for defekte produkter.

Det bemærkes i den forbindelse, at EF-Domstolen i sag C-402/03, Skov Æg, og i flere tidligere domme har udtalt, at produktansvarsdirektivet ikke udelukker anvendelsen af en ordning vedrørende ansvar i kontraktforhold, der hviler på regler om garanti vedrørende skjulte mangler.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Ophævelsen af mellemhandlerens objektive hæftelsesansvar for så vidt angår det direktivbestemte produktansvar i produktansvarslovens § 10 indebærer i visse tilfælde, at den umiddelbare erstatningsforpligtelse over for forbrugeren forskydes fra mellemhandleren til producenten, men indebærer samlet set ikke en ændring af erhvervslivets forpligtelse til at yde erstatning for skade forårsaget af et defekt produkt.

Lovforslaget må antages at kunne have visse begrænsede økonomiske og administrative konsekvenser for forsikringssselskaber i forbindelse med administrationen af produktansvarsforsikringer for mellemhandlere, men forslaget skønnes ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

Forslaget har været sendt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i ErhvervsRegulering

med henblik på en vurdering af, om forslaget skal forelægges Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspanel. Forslaget vurderes ikke at indeholde administrative konsekvenser for erhvervslivet, som medfører, at forslaget bør forelægges Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspanel.

Lovforslaget skønnes derfor ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser af betydning for erhvervslivet.

I forhold til borgerne tilsigtes med lovforslaget – inden for de af EF-Domstolen fastsatte rammer – at opretholde en høj grad af forbrugerbeskyttelse bl.a. ved

at fastholde en streng hæftelse for mellemhandleren og derved lette den skadelidte forbrugers adgang til at opnå erstatning.

Der vil imidlertid kunne opstå situationer, hvor forbrugers retsstilling forringes, f.eks. i de tilfælde, hvor producenten er insolvent eller uforholdsmæssigt vanskelig at lokalisere.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget er fremsat på baggrund af EF-domstolens dom af 10. januar 2006 i sagen C-402/03, Skov Æg.

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Der vil kunne opstå situationer, hvor forbrugers retsstilling forværres, f.eks. i de tilfælde hvor producenten er insolvent eller uforholdsmæssigt vanskelig at lokalisere.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget er fremsat med henblik på at imødekomme EF-domstolens dom af 10. januar 2006 i sagen C-402/03, Skov Æg.	

7. Høring

Et udkast til dette lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenten for Sø- og Handelsretten, præsidenten for Københavns Byret, præsidenterne for retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde, Den Danske Dommerforening, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Autobranchens Handels- og Industriforening, Brancheforeningen for Forbrugerelektronik, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Franchise Forening, Dansk IT, Dansk Kredit Råd, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk Marketing Forum, Dansk

Postordreforening, Dansk Textil Union, De Danske Bilimportører, Den Danske Boghandlerforening, DSU – De Samvirkende Købmænd, DESA Erhvervs-sammenslutningen G 1930, El-installatørernes Landsforening ELFO, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af fabrikanter og importører af elektriske husholdningsapparater FEHA, Foreningen af Kommercielle Danske Internetsites, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Formanden for Forbrugerklagenævnet, Forsikring & Pension, Fællesforeningen for Danmarks Brugsföreninger, HTSI – Handel, Transport og Serviceerhvervene, HK-Landsklubben, Håndværksrådet, IT-brancheforeningen og Landbrugsrådet.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1 (§ 8, stk. 1)

Det præciseres ved ændringen af § 8, stk. 1, at der alene skal ske fradrag i producentens erstatning i henhold til produktansvarslovens § 6, stk. 1, dvs. i den erstatning, der hviler på producentens objektive ansvar.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 4.5.

Til nr. 2 (§ 10)

Bestemmelsen fastlægger mellemhandlerens selvstændige ansvar for produktskader omfattet af produktansvarslovens § 2, dvs. personskader, tab af forsørger og forbrugertingsskader. Det bestemmes, at mellemhandleren skal erstatte produktskader, medmindre denne kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Det bemærkes i den forbindelse, at mellemhandleren som professionel erhvervsdrivende vil være underlagt en skærpet culpa-bedømmelse.

Mellemhandleren bliver selvstændigt ansvarlig for produktskader i de situationer, hvor denne ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, eller hvor vedkommende ved en fejl ikke har opdaget en defekt ved produktet. Håndteringsfejl kan dels forekomme som fejl ved udlevering og forvekslingsfejl, dels ved en ændring af produktet, som gør dette farligt, eksempelvis på grund af en uhensigtsmæssig opbevaring af produktet. Omfanget af mellemhandlerens undersøgelsespligt må afhænge af, hvilken sagskundskab man med rette kan forvente, at den pågældende mellemhandler besidder, og hvilke muligheder den pågældende har haft for ved en undersøgelse at opdage defekten.

Det skal ikke påvises, at en bestemt person har begået en fejl eller en forsømmelse. Mellemhandleren vil efter dansk rets almindelige erstatningsretlige principper være ansvarlig for både anonyme fejl og kumulerede fejl, dvs. fejl, hvor mindre og hver for sig betydningsløse fejl hos flere ansatte tilsammen resulterer i en ansvarspådragende fejl.

Bestemmelsen pålægger mellemhandleren en omvendt bevisbyrde. Mellemhandleren skal således påvise, dels at denne ikke ved sin håndtering af produktet har gjort dette farligt, dels at skaden ikke skyldes en defekt, som vedkommende burde have opdaget. Det påhviler skadelidte at påvise, at der i det hele taget foreligger en produktskade. Reglen om omvendt bevisbyrde ændrer således ikke ved, at den skadelidte

skal føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem defekten og skaden.

Skadelidte kan ikke alene gøre den foreslåede § 10 gældende over for sælgeren af produktet, men kan gøre et sådant krav gældende over for enhver mellemhandler, der er omfattet af definitionen af mellemhandler i produktansvarslovens § 4, stk. 3.

Det bemærkes i den sammenhæng, at det følger af produktansvarslovens § 11, stk. 3, 1. pkt., at en mellemhandler, der har udbetalt erstatning til skadelidte, indtræder i skadelidtes krav mod tidligere led i produktions- og omsætningskæden. En mellemhandler, eksempelvis en sælger, der har udbetalt erstatning, vil således kunne søge regres hos en tidligere mellemhandler, eksempelvis en grossist, og i den sammenhæng bl.a. kunne påberåbe sig reglen i § 10. Mellemhandleren, der har udbetalt erstatning, kan også vælge at rette sit regreskrav mod producenten, og i den situation vil mellemhandleren kunne påberåbe sig det objektive ansvar i produktansvarslovens § 6. I det omfang en tidligere mellemhandler eller en producent kan påvise, at skaden skyldes forhold hos mellemhandleren, der udbetalt erstatningen, vil regreskravet kunne bortfalde eller nedsættes i medfør af produktansvarslovens § 11, stk. 3, 2. pkt. Produktansvarsloven er i øvrigt præceptiv i forhold til den, som indtræder i skadelidtes krav, jf. lovens § 12.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 4.2.

Til nr. 3 (§ 10 a)

Det følger af forslaget til § 10 a, at en mellemhandler hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 2, dvs. personskader, tab af forsørger og forbrugertingsskader, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden.

Det producentansvar, som mellemhandleren hæfter for, omfatter producentens konstruktions-, instruktions- og fabrikationsfejl, hvorimod producenten som hidtil ikke vil være ansvarlig for udviklingskader. Det skal ikke påvises, at en bestemt person har begået en fejl eller en forsømmelse. Producenten vil ligesom mellemhandleren efter dansk rets almindelige erstatningsretlige principper være ansvarlig for både anonyme fejl og kumulerede fejl.

Mellemhandleren hæfter på objektivi grundlag for producentens culpaansvar. Producenten vil som professionel erhvervsdrivende være underlagt en skærpet culpa-bedømmelse. Det forudsættes, at domstolene

ved denne bedømmelse kan tage udgangspunkt i det retspraksisbaserede produktansvar for producenter, der var gældende forud for vedtagelsen af produktansvarsloven. Det retspraksisbaserede ansvar for mellemhandlere må dog inden for produktansvarsdirektivets anvendelsesområde ikke reelt være lige så strengt som det objektive ansvar efter direktivet.

Ligesom det gælder ved mellemhandlerens selvstændige ansvar for produktskader, påhviler det skadelidte at påvise, at der i det hele taget foreligger en produktskade, jf. lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til produktansvarslovens § 10). Den skadelidte skal således føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem defekten og skaden. For så vidt angår hæftelsesansvaret, skal den skadelidte endvidere påvise, at skaden skyldes producentens fejl eller forsømmelse. Der vil imidlertid i praksis forekomme sager, hvor dansk rets almindelige bevisregler leder til, at beviskravene er lempelige. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvor defekten består i en fabriktionsfejl.

I de situationer, hvor det følger af produktansvarslovens § 4, at flere personer er ansvarlige som producenter, hæfter mellemhandleren for alle de personer, der er ansvarlige som producenter. Dette gør sig eksempelvis gældende i den situation, hvor den, der har

fremstillet et produkt, befinder sig uden for EU. I denne situation er EU-importøren i medfør af § 4, stk. 2, ligeledes ansvarlig som producent. I det omfang skadelidte kan påvise, at *enten* producenten uden for EU *eller* EU-importøren har handlet culpøst, hæfter mellemhandleren i dette tilfælde for produktansvar.

For så vidt angår ansvarsgrundlaget for tidligere mellemhandlere i omsætningskæden, som mellemhandleren ligeledes hæfter for, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til produktansvarslovens § 10).

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 4.3.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. Endvidere foreslås det, at ændringsloven kun finder anvendelse, hvis det skadevoldende produkt er bragt i omsætning af en producent efter lovens ikrafttræden.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret*Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

I lov nr. 371 af 7. juni 1989 om produktansvar, som ændret ved lov nr. 1041 af 28. november 2000, foretages følgende ændringer:

§ 8. Ved fastsættelsen af erstatning for skade på ting fradrages et beløb på 4.000 kr.

Stk. 2. ...

1. I § 8, *stk. 1*, indsættes efter »erstatning«: »i henhold til § 6, *stk. 1*,«.

2. § 10 affattes således:

§ 10. En mellemhandler hæfter for produktansvar umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden.

»§ 10. En mellemhandler skal erstatte produktskader omfattet af § 2, medmindre mellemhandleren kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse.«

3. Efter § 10 indsættes:

»§ 10 a. En mellemhandler hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 2, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden.«

Til lovforslag nr. L 201. Skriftlig fremsættelse (29. marts 2006)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om produktansvar (Ændring af reglerne om mellemhandlernes ansvar for produktskader).

(Lovforslag nr. L 201).

Formålet med dette lovforslag er at bringe produktansvarsloven i overensstemmelse med Rådets direktiv 85/374 af 25. juli 1985 om produktansvar, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 99/34 af 10. maj 1999 (produktansvarsdirektivet), idet EF-Domstolen i dom af 10. januar 2006 i sag C-402/03, Skov Æg, har fastslået, at produktansvarslovens § 10 ikke er i overensstemmelse med direktivet. Med henblik på at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau foreslås det samtidig, at der inden for dommens rammer pålægges mellemhandlere et strengt produktansvar.

EF-Domstolen har ved sin dom af 10. januar 2006 fastslået, at produktansvarsdirektivet skal forstås således, at det er til hinder for en national regel, hvorefter mellemhandleren ud over de i direktivets artikel 3, stk. 3, udtømmende opregnede tilfælde hæfter for producentens objektive ansvar efter direktivet. Domstolen har dog samtidig fastslået, at direktivet ikke er til hinder for en national regel, hvorefter mellemhandleren uden begrænsning hæfter for producentens fejl og forsømmelser.

Med henblik på at sikre overensstemmelse mellem produktansvarsloven og direktivet foreslås det at ændre reglen om mellemhandlerens

hæftelsesansvar for produktansvar, således at mellemhandleren hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for produktansvar for personskader, tab af forsørger og forbrugertingsskader, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af producenten eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden.

Endvidere foreslås det, at mellemhandlerens selvstændige ansvar for produktskader skærpes, således at mellemhandleren ifalder produktansvar for personskader, tab af forsørger og forbrugertingsskader, medmindre denne kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse. Mellemhandleren pålægges herved en omvendt bevisbyrde.

Ved siden af dette lovforslag vil Justitsministeriet nedsætte et udvalg med repræsentanter fra berørte organisationer m.v., som skal overveje, om det vil være hensigtsmæssigt ud over de foreslåede ændringer af produktansvarsloven at udvide sælgeres køberetlige ansvar for defekte produkter.

Regeringen vil også opfordre EU-Kommissionen til at fremsætte forslag om ændring af produktansvarsdirektivet. Under det danske formandskab i 2002 vedtog EU's ministerråd en opfordring til Kommissionen om at vurdere behovet for en ændring af direktivet, så sælgere og mellemhandlere kan pålægges et objektive ansvar for produktskader.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.